

NATO nosacījums nav mainījies – savu teritoriju aizsargās no pirmā centimetra

Reģionālo mediju pārstāvjiem bija iespēja tikties ar ārlietu, aizsardzības un iekšlietu ministriem, lai runātu par iekšējās un ārējās drošības aktualitātēm.

JĀNIS GABRĀNS

Vājums ir slikts signāls

Ievadot tikšanos, ārlietu ministrs Krišjānis Kariņš norādīja, ka tūlīt būs divi gadi, kopš turpinās karš Ukrainā, un nav nekādu indikāciju, ka Krievijai būtu vēlēšanās to apturēt: “Putinam ir atbalsts sabiedrībā, tas sen vairs nav Putina karš, tas ir Krievijas karš pret Ukrainu, pret tās nācijas eksistenci. Šobrīd nav nekādas norādes, ka Krievijā tuvākajā laikā kaut kas varētu mainīties. Pat ja nomainītu Putinu, maz ticams, ka tur parādītos demokrātija.”

Tāpēc aktuāls jautājums, ko šajā situācijā varam darīt, lai nodrošinātu savu neatkarību un suverenitāti. K. Kariņš uzsvēra, ka, pirmkārt, jāturpina ieguldīt savā drošībā, kā tas darīts jau pēdējos gados: “Šogad aptuveni 2,4 procentus no iekšzemes kopprodukta (IKP) atvēlam aizsardzībai. Esam procesā, lai iegādātos trīs vērtīgas aizsardzības ierocu sistēmas. Vidējās darbības pretgaisa aizsardzības sistēmu “Iris-T” no Vācijas, no ASV krasta aizsardzības sistēmu “NSM” un raķešu artilērijas sistēmas “Himars”. Šīs iekārtas pacels mūsu ugunsspēju pavisam citā kategorijā.”

Aizsardzības ministrs Andris Sprūds, neslēpjot, ka situācija ir izaicinoša, norādīja, ka gatavība visos līmeņos ir ļoti svarīga: “Vispirms jau aizsardzībā, un varu apliecināt, ka gatavība ir, bet tā nepārtraukti jāturpina attīstīt, uzlabojot spējas un kapacitātes, izmantojot sabiedrības iesaisti.

Jāņem vērā dažādi scenāriji, pat vissliktākie. Ja mūsu bruņotie spēki kopā ar sabiedrotajiem būs tiem gatavi, šo scenāriju plānotāji tiks atturēti no rīcības. Mūsdienu pasaulē vājums ir slikts signāls, kas var radīt papildu apdraudējumu.”

K. Kariņš norādīja uz Kremļa pieļauto kļūdu, pieņemot, ka Ukraina būs viegli iekarojama: “Ja Krievija būtu rūpīgi izanalizējusi situāciju un sapratusi, ka Ukraina nebūs viegls upuris, ļoti iespējams, šis karš nemaz nebūtu sācies. Varmāka vienmēr meklē vājāko upuri, jo pats ir vājš, ja pretī nāk spēcīgs pretinieks, viņš nekad neuzbruks. Putina Krievija darbojas no varmākas pozīcijas, viņi uzbrūk tam, kurš ir vājš, tāpēc caur hibrīdkaru cenšas iestāstīt, ka esam vāji, lai nepieņemam lēmumus, kas mūs stiprina. Putina stāsti par iebrukumu Baltijā vērsti uz to, lai mūs iebie-

dētu, jo iebiedēta tauta ir pakļaujama tauta.”

Stiprināt bruņoto spēku spējas

Aizsardzības ministrs A. Sprūds, runājot par valsts drošības stiprināšanu, akcentēja formulu 4S, proti: spējas, sabiedrotie, sabiedrība un sadarbība. “Mums jāturpina stiprināt bruņoto spēku spējas, ir definētas 27 spējas, sākot no municijas, beidzot ar tehnoloģijām. Būtiska loma sabiedrotajiem, tiem pieskaitāmi ukraiņi, kuri cīnās arī par mūsu un Eiropas drošību, tāpēc jāturpina atbalstīt viņus visādos veidos. Latvijā pieaug NATO sabiedroto klātbūtne, kanādieši plāno palielināt savu klātbūtni līdz brigādes lielumam. Savu atbalstu apstiprinājuši zviedri, tiklīdz tiks uzņemti NATO, arī viņu karavīri ieradīsies Latvijā. Kopumā NATO paplašinātā kaujas grupā būs 14 nāciju pārstāvji. Lielvārdes lidlaukā būs Vācijas gaisa spēki, lai veiktu patrulēšanu Baltijas gaisa telpā.

Sabiedrības atbalstā jārunā par Valsts aizsardzības dienestu, valsts aizsardzības mācību, civilo aizsardzību, kas jāpilnveido, bet skaidrs, ka sabiedrības iesaiste ir būtisks stūrakmens, bez tās mūsu drošība nav iedomājama.”

Ministri arī norādīja, cik svarīgi ir Turcijas un Ungārijas lēmumi par Zviedrijas pievienošanu NATO. Vērts piebilst, ka šonedēļ Turcijas parlaments to atbalstīja. Zviedrijas pievienošanās aliansei Baltijas valstu drošību pacels citā kvalitātē. Arī apgādes iespējas nebūs atkarīgas no Suvalku koridora, bet būs iespējamas pāri visai Baltijas jūrai.

Aktīva sadarbība notiek ar kaimiņu valstīm. Ar Igauniju veikts kopīgs pretgaisa aizsardzības sistēmu iepirkums, pirms nedēļas Baltijas valstu aizsardzības ministri parakstīja vienošanos par Baltijas Aizsardzības līnijas izveidi, lai stiprinātu Baltijas valstu un NATO austrumu robežu. Pēc A. Sprūda teiktā, šī iniciatīva būtiski pilnveidos valstu spējas aizsargāt savas robežas, nodrošinot iespējamā pretinieka kustības aizkavēšanu un bloķēšanu.

No pirmā centimetra

Sarunā izskanēja jautājums, ja tiešām notiks iebrukums Latvijā, no kura brīža NATO aizstāvēs mūs. Aizsardzības ministrs gan atgādināja, ka arī mēs paši esam NATO: “Esam kolektīvā aizsardzības organizācija, kuras uzstādījums nav mainījies, uzbrukums vienai no NATO valstīm ir uzbrukums visai aliansei, un šo valstu teritorijas tiek aizsargātas no pirmā centimetra. Nav nozīmes, kurā valstī tas notiek. Krievijas karaspēka veiktās zvērības Ukrainā Bučā, Irpinā ir vislabākais pierā-

dījums, ka nedrīkst atdot nevienu centimetru, šie notikumi mainījuši pasaules nostāju. Iebrucējam jāreķinās, ka pretī dabūs visu NATO militāro spēku. Ja salīdzinām, tad ekonomiskie un militārie spēki NATO valstīm ir neskaitāmas reizes lielāki par potenciālo agresoru, tāpēc, racionāli domājot, nav nekādas loģikas uzbrukt kādai no bloka valstīm. Svarīgākā ir agresora atturēšana, parādot kopēju spēku, lai X stunda nepieņemtu. Alianses 75 gadu pastāvēšanas vēsturē nevienai no bloka valstīm nav uzbrukts.”

Ministrs noliedza vēstures atkārtošanos ar Molotova – Ribentropa paktam līdzīgiem pavērsieniem: “Tas pilnīgi izslēgts! Tas bija līgums starp diviem plesoņiem, kas sadalīja savas ietekmes zonas. Tā dēļ cieta valstis, kas bija pasludinājušas neitralitāti.

Ārlietu ministrs **KRIŠJĀNIS KARIŅŠ**: “Tas sen vairs nav Putina karš, tas ir Krievijas karš pret Ukrainu, pret tās nācijas eksistenci.”

Aizsardzības ministrs **ANDRIS SPRŪDS**: “NATO 75 gadu pastāvēšanas vēsturē nevienai no bloka valstīm nav uzbrukts.”

Iekšlietu ministrs **RIHARDS KOZLOVSKIS**: “Hibrīdkaru viegli saprast, ja trešo valstu pilsoņi tiek stumti pāri mūsu valsts robežām, bet daudz nozīmīgāki ir kiberuzbrukumi un dezinformācija.”

Šobrīd esam pavisam citā situācijā, esam sapratuši, ka neitralitāte nav glābiņš, to vislabāk parāda Somijas un Zviedrijas lēmums iestāties NATO.”

Būtiska arī Sēlijas poligona izveide, kas būs divreiz lielāks par Ādažu poligonu, kas jau šobrīd ir lielākais Baltijā. Pēc ministra teiktā, poligona izveide garantēs vairāk vietas, kur NATO partneriem vingrināties, un Latvija spēs uzņemt arvien vairāk sabiedroto spēka vienību.

Uz jautājumu, kāpēc poligons tiek būvēts Sēlijā, nevis Latgalē, tuvāk austrumu robežai, A. Sprūds skaidroja, ka katram militārajam poligonam ir savs stratēģiskais novietojums, lai tas būtu maksimāli efektīvs stundā X, un ir svarīgi, lai poligons nekļūtu par mērķi jau pirmajās potenciālā iebrukuma sekundēs.

Hibrīdkarā nianse

Ar ministriem tika pārrunāta arī Krievijas īstenotā hibrīdkara ietekme. Iekšlietu ministrs Rihards Kozlovskis skaidroja, ka to viegli saprast, ja trešo valstu pilsoņi tiek stumti pāri mūsu valsts robežām, bet daudz nozīmīgāki ir kiberuzbrukumi un dezinformācija. Tieši pēdējais ir sarežģītākais, jo ir nemanāmākais un vērst uz to, lai sabiedrība sašķeltos un sāktu ticēt stāstam, ka mums viss ir slikti.

Ministrs informēja par situāciju uz robežas. Uz Baltkrievijas robežas zogs sauszemes posmā uzbuvēts, atlikušas grūti pieejamās vietas, bet tas nozīmē, ka tās ir grūti pieejamas arī potenciāliem robežšķērsotājiem.

“Tagad jau aptuveni mēnesi robežpārkāpēju gandrīz nav, tikai viens gadījums, kad pieci cilvēki mēģināja to izdarīt. Nav atbildes, kāpēc tā, bet sekojam līdzi, kādus soļus varētu spert Krievijas un Baltkrievijas puse. Šobrīd tiek plānots atcelt pastiprināto režīmu, taču apzināmies, ka situācija var krasī mainīties un jābūt gataviem režīmu operatīvi atjaunot.”

K. Kariņš norādīja, ka, viņaprāt, lielākais drauds mūsu valstij ir nevis ārējais, bet iekšējais ienaidnieks: “Ja pie varas nāktu politiskie spēki, kuri grib sadarboties ar Krieviju, Irānu, Ķīnu, ar valstīm, kas apšaubā pasaules kārtību, kura iedibināta pēc 2.pasaules kara. Kas notiktu, ja mēs beigtu sev ticēt, ja piemirstu, kā tas ir – dzīvot pakļautībā!

Latvijai politiski jāstrādā pie tā, lai ES un NATO valstis paliek stipras un vienotas savā mērķī. Jādama par to arī tad, kad šis karš būs beidzies, jo no tā brīža Krievija varēs sākt atjaunot bruņotos spēkus. Pieļauju, pēc kara Eiropā būs spēki, kas teiks, kāpēc vairs ieguldīt militārajā jomā, labāk ieguldīt zinātnē, veselības aprūpē. Taču ir svarīgi noturēt modrību ne tikai savā valstī, bet arī partnervalstīs. Pieredze rāda, ka, dzīvojot miera apstākļos, drošība ir joma, kurai visvieglāk samazināt finansējumu, bet to nedrīkst pieļaut!”

Otavas konvencija

Pēdējās nedēļās publiskajā telpā aktualizējies jautājums par Latvijas dalību Otavas konvencijā, kas paredz kājnieku mīnu lietošanas, uzglabāšanas un ražošanas aizliegumu. Ir viedoklis, ka vajadzētu uz laiku apturēt dalību konvencijā, tāpēc par to tika jautāts gan aizsardzības, gan ārlietu ministram.

A. Sprūds akcentēja, ka šajā sakarā jārunā par robežas nocietināšanu, līdz janvāra beigām būšot izstrādāts detalizēts plāns par militāro pretmobilitāti: “Mūsu bruņojumā ir prettanku mīnas, vadāmās kājnieku mīnas, tās ir svarīgs robežas stiprināšanas instruments, un Otavas konvencija neizslēdz šos mīnu veidus, tā runā par nevadāmām kājnieku mīnām. Konvencijai pievienojušās 164 valstis, visas ES un NATO dalībvalstis. Arī ASV, kaut formāli nav pievienojusies, pieturas pie konvencijas principiem. Nevienu valsti, kas pievienojušās konvencijai, nav šo nevadāmo kājnieku mīnu. Ja mēs vienpersoniski izstātos no konvencijas, kur tās ņemtu? Būtiski uzsvērt, ka nevadāmās mīnas nesaudzē arī savējos, tai skaitā – civilos iedzīvotājus. Diskusijas bijušas vairākās valstīs, arī Somijā, Igaunijā, Lietuvā, visur pieņemts lēmums no konvencijas neizstāties. Jāņem vērā, ka Kanāda ir konvencijas vadošā valsts un Kanāda ir vadošā valsts arī NATO sabiedroto spēkos Latvijā.”

Ministrs norādīja, ka arī pēc Nacionālo bruņoto spēku vērtējuma Latvijas izstāšanās no Otavas konvencijas nav atbalstāma: “Pirmkārt, kājnieku mīnas ir tikai neliels pretmobilitātes šķēršļu pastiprinošs elements. Otrkārt, kājnieku mīnas nav efektīvas pret mehanizētajiem kājniekiem un smagām bruņotām vienībām. Treškārt, mīnu lauku pastāvīgai uzraudzībai 24 stundas diennaktī septiņas dienas nedēļā arī miera laikā būtu nepieciešami lieli cilvēku resursi.”

Ārlietu ministrs K. Kariņš uzsvēra, ka, izstājoties no šīs konvencijas, Latvija darītu zināmu, ka tai vairs nav kopīgu vērtību ar NATO partneriem: “Mēs nevaram atļauties, ka viņi sāk šaubīties par mums. Diskusija par izstāšanos no konvencijas ir vienkārša sarunās pie virtuves galda, bet realitātē viss ir krietni sarežģītāk.” □

Lappusi sagatavojis **JĀNIS GABRĀNS**

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA “Cēsu Druva”.